

به نام خدا

چگونگی افزایش انگیزه درس خواندن در میان دانش آموزان

مولفان :

زهره شکیبائی

فاطمه ترکاشوند

فاطمه اردونی

امیرحسین مهدویان

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: شکیبائی، زهره، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور: چگونگی افزایش انگیزه درس خواندن در میان دانش آموزان /
مولفان زهره شکیبائی، فاطمه ترکاشوند، فاطمه اردونی، امیرحسین مهدویان.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۳۲۰-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: دانش آموزان - درس خواندن - افزایش انگیزه
شناسه افزوده: ترکاشوند، فاطمه، ۱۳۷۰
شناسه افزوده: اردونی، فاطمه، ۱۳۵۸
شناسه افزوده: مهدویان، امیرحسین، ۱۳۶۳
رده بندی کنگره: PN۲۱۵۰
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۱۰
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۶۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: چگونگی افزایش انگیزه درس خواندن در میان دانش آموزان
مولفان: زهره شکیبائی - فاطمه ترکاشوند - فاطمه اردونی - امیرحسین مهدویان
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۲۶۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۳۲۰-۳
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۷.....	چکیده
۹.....	مقدمه
۱۰.....	عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی
۱۳.....	بخش اول: آماده کردن فضای درس خواندن
۱۳.....	۱. ایجاد یک فضای مثبت و امیدوارکننده
۱۳.....	۲. احساس خوبی در دانش‌آموزان ایجاد کنید
۱۵.....	۳. سنگ تمام بگذارید
۱۶.....	۴. اطلاعات بیشتری در مورد موضوع درس در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید
۱۶.....	۵. تکالیفی به دانش‌آموزان دهید که به رشد آنها کمک کند
۱۷.....	۶. شوخ‌طبع باشید
۱۷.....	۷. شایستگی خود را ثابت کنید
۱۸.....	۸. به حالات روحی دانش‌آموزان بیشتر توجه کنید
۱۹.....	۹. از دانش‌آموزان بخواهید نظرات خود را بیان کنند
۲۰.....	۱۰. دانش‌آموزان را به بحث کردن و ایجاد فضای شاد در کلاس تشویق کنید
۲۰.....	۱۱. قبل از تشویق کردن، با روحیات و ویژگی‌های شاگردان خود آشنا شوید
۲۱.....	۱۲. به دانش‌آموزان نشان دهید چرا لازم است این درس‌ها را یادگیرند.

بخش دوم : ایجاد چالش ۲۳

۱. از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی موضوع درس تحقیق کنند ۲۳

۲. دانش‌آموزان را به انجام کار گروهی تشویق کنید ۲۴

۳. تکالیف بیشتری به دانش‌آموزان بدهید ۲۴

۴. گزینه‌های بیشتری را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید ۲۵

۵. تشویق کنید ۲۵

۶. انتظاراتی را که از دانش‌آموزان دارید، صریح و شفاف بیان کنید ۲۶

۷. هر جلسه را فقط به یک موضوع یا کار اختصاص ندهید ۲۶

چند نکته ۲۷

هدف ، اولین عامل موثر بر انگیزه تحصیلی ۲۸

علاقه ، دومین عامل موثر بر انگیزه تحصیلی ۲۹

خودپنداره ها ، سومین عامل موثر بر انگیزش تحصیلی ۳۰

انگیزش عمومی و انگیزش اختصاصی برای یادگیری ۳۵

نقش انگیزش در پیشرفت تحصیلی و یادگیری افراد ۳۶

انگیزش تحصیلی ۳۸

رویکرد های مختلف انگیزشی ۴۱

نظریه انگیزش پیشرفت ۴۹

نظریه انگیزشی نسبت دادن ۵۱

راهبردهای ایجاد انگیزش تحصیلی در یادگیرندگان ۵۲

هدف کلی: ۶۲

هدف جزئی: ۶۲

انگیزه درونی: ۶۳

عملیات: ۶۳

- ۶۳ انگیزش های درونی و بیرونی
- ۶۵ انگیزش درونی
- ۶۶ انگیزش بیرونی
- ۶۷ انواع انگیزش بیرونی
- ۶۷ مشوق ها و پیامدها
- ۶۸ مشوق ها
- ۷۰ تقویت کننده چیست؟
- ۷۲ پیامدها
- ۷۴ زبان های نهفته پاداش
- ۷۷ پاداش های مورد انتظار و مادی
- ۷۸ معانی ضمنی
- ۷۹ مشوق ها و پاداش ها
- ۸۶ دو نمونه از رویدادهای کنترل کننده و اطلاع رسان
- ۸۶ تحسین
- ۸۷ رقابت
- ۸۸ منافع کمک کردن به انگیزش درونی
- ۸۸ استقامت
- ۸۹ خلاقیت
- ۸۹ درک مفهوم / یادگیری با کیفیت عالی
- ۹۰ عملکرد مطلوب و سلامتی
- ۹۰ نظریه خود مختاری
- ۹۱ موضوعاتی که در بررسی انگیزش وجود دارند :
- ۹۱ انگیزش برای سازگاری مفید است

انگیزه ها توجه را هدایت می کنند	۹۳
انگیزه ها در طول زمان تغییر می کنند و بر جریان رفتار تأثیر می گذارند	۹۴
انواع انگیزش وجود دارد	۹۶
انگیزش گرایش های نزدیکی و دوری را شامل می شود	۹۸
بررسی انگیزش معلوم می کند که افراد چه می خواهند	۹۹
برای اینکه انگیزش شکوفا شود به شرایط حمایت کننده نیاز دارد	۱۰۰
هدف اصلی این کتاب:	۱۰۴
تعریف انگیزش	۱۰۸
تأثیر انگیزش در یادگیری	۱۰۹
عوامل ایجاد انگیزه های تحصیلی	۱۱۱
۱. تشویق لفظی	۱۱۱
۲. داشتن هدف	۱۱۱
۳. محیط کلاس	۱۱۲
۴. علاقه مندی معلم به درس	۱۱۳
۵. پرهیز از تبعیض	۱۱۳
۶. انگیزه حس کنجکاوی	۱۱۴
۷. ایجاد نگرانی	۱۱۴
۸. اهمیت بازی	۱۱۵
۹. ارتباط درس با زندگی	۱۱۵
۱۰. کاربرد امتحان	۱۱۶
بحث و نتیجه گیری :	۱۱۷

چکیده

افزایش انگیزه درس خواندن در میان دانش‌آموزان نیازمند ترکیبی از رویکردهای روان‌شناختی، آموزشی و اجتماعی است. ابتدا باید دانش‌آموزان را تشویق کنیم تا اهداف روشن و قابل دستیابی برای خود تعیین کنند. این اهداف باید شامل مراحل کوچکتری باشد که به آنها کمک می‌کند تا پیشرفت خود را به وضوح ببینند. ایجاد محیطی حمایتی و انگیزشی در خانه و مدرسه نیز بسیار مهم است. معلمان و والدین باید دانش‌آموزان را به خاطر تلاش‌ها و پیشرفت‌هایشان تشویق کنند و نه فقط به خاطر نتایج نهایی. همچنین، می‌توان از روش‌های آموزشی تعاملی و متنوع استفاده کرد تا درس‌ها جذاب‌تر و مرتبط‌تر به نظر برسند.

برگزاری فعالیت‌های گروهی و پروژه‌های عملی نیز می‌تواند به افزایش انگیزه کمک کند. این فعالیت‌ها به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا دانش خود را در دنیای واقعی به کار بگیرند و اهمیت آن را درک کنند. استفاده از تکنولوژی و ابزارهای دیجیتال، مانند برنامه‌های آموزشی و بازی‌های یادگیری، می‌تواند فرایند یادگیری را سرگرم‌کننده‌تر کند. همچنین، باید به دانش‌آموزان فرصت داده شود تا به موضوعات مورد علاقه‌شان بیشتر بپردازند و خلاقیت خود را نشان دهند.

نقش والدین و معلمان در ارائه بازخورد مثبت و ساختاریافته نیز حیاتی است. آنها باید به دانش آموزان نشان دهند که یادگیری یک فرایند پیوسته است و هر شکست یا اشتباه، فرصتی برای یادگیری بیشتر است. همچنین، ایجاد تعادل بین فعالیت‌های درسی و تفریحی، به دانش آموزان کمک می‌کند تا از فشارهای بیش از حد جلوگیری کنند و انرژی و انگیزه خود را حفظ کنند. آموزش مهارت‌های مدیریت زمان و برنامه‌ریزی نیز می‌تواند به دانش آموزان کمک کند تا بهتر بتوانند وظایف خود را سازماندهی کنند و از احساس اضطراب و استرس ناشی از انباشت کارها جلوگیری کنند. به طور کلی، ایجاد یک محیط یادگیری مثبت و انگیزشی که در آن دانش آموزان احساس حمایت و احترام کنند، کلید اصلی افزایش انگیزه درس خواندن است.

مقدمه

افزایش انگیزه درس خواندن در میان دانش‌آموزان نیازمند ترکیبی از راهبردهای فردی و محیطی است. اول از همه، ایجاد یک محیط آموزشی حمایت‌گر و انگیزشی ضروری است. معلمان باید به دانش‌آموزان خود نشان دهند که آن‌ها به توانایی‌ها و تلاش‌هایشان اعتقاد دارند. این امر می‌تواند از طریق تشویق‌های مثبت، ارائه بازخورد سازنده و احترام به ایده‌ها و نظرات دانش‌آموزان انجام شود.

تعیین اهداف قابل دستیابی و روشن نیز می‌تواند به افزایش انگیزه کمک کند. وقتی دانش‌آموزان هدفی مشخص و قابل دسترسی داشته باشند، احتمال اینکه به سمت آن حرکت کنند بیشتر می‌شود. همچنین، تقسیم اهداف بزرگ به اهداف کوچکتر و قابل مدیریت می‌تواند به جلوگیری از احساس شکست کمک کند و انگیزه را افزایش دهد.

یکی دیگر از راه‌های مؤثر، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و جذاب است. وقتی درس‌ها به صورت تعاملی و جذاب ارائه شوند، دانش‌آموزان بیشتر مشتاق به یادگیری می‌شوند. استفاده از تکنولوژی و ابزارهای آموزشی نوین، بازی‌های آموزشی و پروژه‌های گروهی می‌تواند جذابیت بیشتری به درس‌ها ببخشد.

همچنین، اهمیت دادن به علایق و نیازهای فردی دانش‌آموزان نیز می‌تواند تأثیر بسزایی داشته باشد. هر دانش‌آموز دارای علایق و استعداد‌های خاص خود

است و اگر محتوای آموزشی با این علایق همخوانی داشته باشد، انگیزه بیشتری برای یادگیری پیدا می‌کنند.

برقراری ارتباط مثبت بین والدین و مدرسه نیز می‌تواند به افزایش انگیزه کمک کند. والدین باید در جریان پیشرفت تحصیلی فرزندانشان باشند و آن‌ها را تشویق به ادامه تلاش و پیشرفت کنند.

در نهایت، تقویت اعتماد به نفس و مهارت‌های مدیریت زمان و استرس در دانش‌آموزان می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا با انگیزه بیشتری به درس خواندن بپردازند. وقتی دانش‌آموزان به خود و توانایی‌هایشان ایمان داشته باشند و بتوانند استرس‌ها و چالش‌های تحصیلی را مدیریت کنند، انگیزه بیشتری برای ادامه یادگیری خواهند داشت.

نقش انگیزه در موفقیت تحصیلی و تمام نقاط دیگر زندگی، روانشناسی مبحث خیلی مهمی است و مطالعات فراوانی در مورد آن صورت گرفته است. انگیزش چیست؟ انگیزش مفهوم مهمی است که تفاوت آن با انگیزه، در بیرونی بودن آن است. مثلاً روانشناس‌های رفتارگرا می‌گویند ما تحت تاثیر محیط و شکلی که دیگران با ما رفتار می‌کنند، به آن‌ها پاسخ می‌دهیم. یعنی محیط منشأ انگیزش است اما روانشناس‌های شناختی معتقدند که ما بیشتر تحت تاثیر نوع شناخت و افکارمان هستیم. یعنی افکار ما منشأ انگیزشی مهم تری هستند.

عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی

عوامل گوناگونی می‌توانند بر انگیزش تحصیلی فرد تاثیر بگذارند. در این کتاب قصد داریم به تاثیر سه مولفه مهم در اهمیت شکل‌گیری انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان بپردازیم. هدف‌ها، علایق و خودپنداره‌ها ۳ عامل بسیار مهم در

انگیزش تحصیلی دانش آموزان می باشند که به بررسی هر کدام می پردازیم و شما ضرورت داشتن انگیزه تحصیلی در نوجوانان را می توانید درک کنید .

انگیزه تاثیر مستقیمی روی تلاش برای رسیدن به اهداف مشخص دارد. در واقع انگیزه اهداف مشخصی را ترسیم می کند که افراد برای رسیدن به آن تلاش می کنند .

۱. انگیزه تاثیر مستقیمی روی تلاش برای رسیدن به اهداف مشخص دارد. در واقع انگیزه اهداف مشخصی را ترسیم می کند که افراد برای رسیدن به آن تلاش می کنند. بنابراین انگیزه روی انتخابهایی که دانش آموزان می کنند تاثیر می گذارد. به عنوان مثلا، انگیزه است که تعیین می کند دانش آموز در کلاس هنر ثبت نام کند یا فیزیک، بعد از مدرسه مستقیم به خانه برگردد تا تکالیف فردایش را انجام دهد یا در برنامه های فوق برنامه ی مدرسه شرکت می کند.

۲. انگیزه باعث می شود تلاش و انرژی دانش آموز افزایش یابد. انگیزه است که تعیین می کند دانش آموز حتی سخت ترین تکالیف مدرسه اش را با علاقه و اشتیاق انجام می دهد یا مدام از زیر کارها شانه خالی کند.

۳. انگیزه است که شروع یک کار و ادامه دادن آن را ممکن می کند. انگیزه وقتی را که دانش آموزی روی کاری می گذارد افزایش می دهد و نقشی تعیین کننده در یادگیری و رسیدن به هدف دارد.

۴. انگیزه فرآیندهای شناختی را بهبود می دهد. شاید عجیب به نظر برسد، اما انگیزه واقعا روی نوع اطلاعات و نحوه ی پردازش آنها اثر می گذارد، چرا که دانش آموزان با انگیزه با احتمال بیشتری به درس توجه نشان می دهند و سعی می کنند درس را بفهمند. در عوض دانش آموزان بی انگیزه فقط به شکلی مصنوعی سعی می کنند فرآیند یادگیری را پشت سر بگذارند.

۵. انگیزه است که تعیین می کند کدام نتایج مشوق و کدامها تنبیه کننده هستند. مثلا دانش آموزانی که انگیزه‌ی زیادی برای شاگرد اول شدن یا گرفتن نمره‌های خوب دارند، با گرفتن نمره‌ی ۲۰ تشویق می‌شوند و اگر نمره‌ایی پایین بگیرند احساس بدی خواهند داشت و برای گرفتن نمره‌ی بالا بیشتر تلاش خواهند کرد.

۶. در نهایت، انگیزه باعث می‌شود عملکرد دانش آموزان بهبود یابد. تمام دلایلی که تاکنون به آنها اشاره کردیم، یعنی تلاش، پشتکار، فرآیندهای شناختی، همه و همه به بهبود عملکرد منجر می‌شوند.

اما چطور در دانش آموزان انگیزه ایجاد کنیم؟

بخش اول: آماده کردن فضای درس خواندن

۱. ایجاد یک فضای مثبت و امیدوارکننده

ایجاد انگیزه در دانش آموزان کار دشواری است. دانش آموزان در طول دوران تحصیل خود با معلم‌های زیادی سروکار دارند. موضوعی که برای یک دانش آموز ممکن است جالب باشد، شاید برای دانش آموز دیگر جذابیت نداشته باشد. نبود انگیزه مانع بزرگی در برابر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است و تمام تلاش معلم و والدین برطرف کردن این موانع و فراهم کردن محیط مناسب برای یادگیری بیشتر است.

زمانی دانش آموز به حرف معلم خود گوش می‌دهد که توانسته باشد، ارتباط خوبی با او برقرار کند و به او ثابت شود که آنچه قرار است در کلاس درس یاد بگیرد برایش مفید است. وقتی دانش آموز مطمئن شود که معلم بهترین فرد برای کمک کردن به او است، با اشتیاق بیشتری در کلاس حاضر می‌شود و به درس گوش می‌دهد.

۲. احساس خوبی در دانش آموزان ایجاد کنید

اگر به دنبال ایجاد انگیزه در شاگردان خود هستید، باید به آنها ثابت کنید حرف‌های خوبی برای شنیدن دارید. ممکن است روز اول دانش آموزان با شما

ارتباط خوبی برقرار نکنند، اما باید همه‌ی تلاش خود را برای جلب اعتماد دانش‌آموزان بکنید. معلم باید استعداد شاگردان خود را به خوبی شناسایی کند. در ادامه روش‌هایی معرفی می‌شود که می‌تواند تاثیر مثبتی بر دانش‌آموزان داشته باشد.

- سخنران باشید. همیشه ایده و طرحی در ذهن خود داشته باشید و سعی کنید آن را در زمان مناسبی ارائه کنید. زیاد صحبت نکنید. خودرأی و مستبد نباشید. اطلاعات مفیدی برای ارائه در کلاس داشته باشید، با هوش باشید و بدون ترس، آنچه را که در ذهن‌تان می‌گذرد، بیان کنید. یک معلم خودرأی و مستبد نمی‌تواند عملکرد موفقی هم داشته باشد.
- با اشتیاق درس دهید. حالت چشم و حتی گاهی لبخند کنایه‌آمیز معلم به یک دانش‌آموز ممکن است همه‌ی اشتیاق و انگیزه‌ی او را از بین ببرد. حتی اگر موضوعی را دوست ندارید طوری رفتار نکنید که دانش‌آموزان متوجه شوند. وقتی شما نسبت به موضوعی علاقه نشان می‌دهید، حرف شما برای شاگردان باورپذیرتر می‌شود.
- پرانرژی باشید. شور و اشتیاق امری مسری است. اگر سرکلاس پرانرژی باشید، بعید است دانش‌آموزی سر کلاس چرت بزند. پس همیشه با انرژی سر کلاس حاضر شوید.
- ظاهر آراسته داشته باشید. برای اینکه بتوانید تأثیر خوبی بر روی دانش‌آموزان داشته باشید، لازم است قبل از رفتن به کلاس درس از خوب بودن ظاهر خود مطمئن شوید. با توجه به اهمیتی که پوشش و لباس معلم بر روی دانش‌آموزان دارد، پیشنهاد می‌شود معلم در انتخاب لباس وسواس بیشتری داشته باشد.

۳. سنگ تمام بگذارید

برای رسیدن به هدف خود بیشتر تلاش کنید، حتی بیشتر از تلاشی که ممکن است هر معلم دیگری انجام دهد. اگر دانش‌آموزی تکلیف خود را به موقع انجام نمی‌دهد، بعد از کلاس با او صحبت کنید و در انجام تکلیف کمک کنید، شاید لازم باشد روش مناسب انجام کتاب را دوباره برایش توضیح دهید. اگر احساس می‌کنید هنوز هم متوجه موضوع نشده است نشان دادن تکالیف انجام شده‌ی دانش‌آموزان دیگر ممکن است بتواند به او کمک کند. اگر تنبلی می‌کند، با صحبت شما دیگر بهانه‌ای برای ادامه‌ی این روند نخواهد داشت و اگر نمی‌دانست چطور باید تکالیفش را انجام دهد، با مشاهده‌ی تکالیف دیگر دانش‌آموزان و کمک شما، مشکلش برطرف خواهد شد.

- با دقت به همه‌ی سؤالات دانش‌آموزان پاسخ دهید و مطمئن شوید که کاملاً متوجه درس شده‌اند. یادآوری کنید که فقط یکبار با دقت پاسخ آنها را می‌دهید. قبل از پایان کلاس حتماً مطمئن شوید شاگردان درس را کامل یاد گرفته‌اند.
- البته بین سنگ تمام گذاشتن برای دانش‌آموزان و اجازه‌ی سوء استفاده دادن به آنها از زمین تا آسمان فرق است. باید در وقت نیاز به آنها کمک کرد ولی هر جا متوجه شدید که از اعتماد و تلاش شما سوء استفاده می‌شود و یا خط قرمزهای شما را زیر پا گذاشته‌اند، همان‌جا کار را متوقف کنید و تذکر دهید.